

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пламен Маринов Павлов от ИУ-Варна,
професионално направление 3.8. Икономика,
научна специалност 05.02.18. Икономика и управление (индустрия),
член на Научното жури със заповед № 1184/29.10.2024 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ гр. Свищов

върху дисертационен труд на тема „Иновациите в образователната
система в контекста на предприемаческия модел на обучение”
за придобиване на ОНС „доктор”,
по докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“
с автор Снежана Веселинова Найденова

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 227 страници и в структурно отношение е оформен в титулна страница и съдържание (3 стр.); списъци на таблици, фигури, приложения и термини и съкращения (7 стр.); увод (7 стр.); три глави (176 стр.); заключение (3 стр.); литературни източници – 155 (10 стр.); 4 приложения (20 стр.) и декларация за оригиналност и достоверност (1 стр.).

Предмет на изследване са възможностите за усъвършенстване на образователната система чрез въвеждането/използването на иновации на базата на предприемаческия модел на обучение. По наше мнение предметът е актуален, тъй като в съвременните условия именно повишаването на иновативността и предприемаческото мислене в процеса на преподаване, както и възпитанието на такъв вид култура у младите хора, би могло да бъде база за по-пълноценен отговор на нарастващите потребности на обществото и силно-конкурентната икономика. В този смисъл направените анализи и предложения в дисертацията имат от една страна потенциал за приложение в българската образователна система, а от друга, тяхното приложение и развитие би могло да подобри подготовката и по-лесното адаптиране на бъдещите кадри за бизнеса и всички държавни, общински и други структури.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Иновациите и предприемачеството са едни от възможностите за положителна промяна в образователната система. От една страна те обогатяват учебния процес, а от друга подготвят учениците за реалния свят, посредством насърчаване на креативно мислене и умения за справяне с

различни проблеми. Безспорно е, че с помощта на иновации могат да се прилагат нови методи на преподаване и учене, да се интегрират технологии и да се създава интерактивна среда на обучение. От друга страна, предприемачеството и създаването на предприемаческа култура учи младите хора да бъдат инициативни, да търсят решения и да се адаптират много по-лесно към постоянно променящите се условия.

Съчетаването на предмета и обекта на изследване предпоставят целта и задачите на дисертационния труд, които са правилно формулирани. За доказване на изследователската теза са използвани подходящи изследователски методи, подходи и инструменти, а стилът на поднасяне на изложението е на необходимото научно равнище. Авторът демонстрира висока теоретична подготовка по разглежданата тематика, като се позовава на съвременни, както български, така и чуждестранни литературни източници, което позволява аргументирано да изложи своите научни позиции.

Дефинираните изследователски задачи в дисертацията се реализират от докторанта в рамките на логически издържано и правилно подредено изложение, структурирано в три глави. Цялата разработка е добре онагледена с помощта и на 65 фигури и 13 таблици.

В първата глава са разгледани обстойно същността, спецификата, функциите и структурата на българската образователна система. Детайлно са дискутирани въпросите за същността и ролята на образователните иновации и ролята, която имат в образователния процес. Изяснена е спецификата и интегрирането на образователните иновации на национално, регионално и училищно ниво.

Положително впечатление в тази глава прави умението на докторанта да систематизира позициите на авторите, да анализира различни концепции и да извежда собствена позиция по обсъжданите въпроси.

Във втора глава е включена методологията на изследването, обърнато е внимание на образователните услуги в контекста на съвременната предприемаческа визия, факторите, влияещи върху развитието на предприемаческия дух в сферата на образованието, както и на тенденциите и практиките за налагане на предприемаческа визия. В края на тази част са направени необходимите обобщения и изводи, които показват добрата експертност на докторанта в изследваната материя.

В трета глава на дисертацията са разгледани проблемните области в прилагането на образователни иновации, очакваните резултати от въвеждането на иновации в образованието и ефектите от прилагането на предприемаческия модел на обучение. Предложени са бъдещи действия за увеличаване/ускоряване на трансформациите, основани на иновациите.

Дисертационният труд е оригинално научно изследване и е лично дело на автора. Авторефератът е в обем от 55 стр. и по наше мнение пълно и точно отразява съдържанието, получените резултати и приносите в дисертацията. Основните моменти от нея намират публичност в 6 научни публикации, от които 3 статии и 3 научни доклада. По този начин

докторантът изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, като по показателите от група Г събира 60 т. и надхвърля изискуемия минимум от 30 т.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представената в автореферата справка за приносите точно и коректно отразява основните постижения на докторанта в цялостното изследване, което дава основание да бъдат потвърдени посочените приноси. Те имат научен и научно-приложен характер, като доразвиват теоретичните постановки в областта на взаимодействието между образователната система, иновациите, предприемаческата култура и предприемаческия модел на обучение. Направена е и оценка на възможностите за повишаване качеството на образователните продукти чрез интегриране на предприемаческия модел на обучение като съвкупност от образователни иновации в българската образователна система. Важен принос по наше мнение е разработената авторова Концептуална схема на въвеждане/внедряване/прилагане на предприемаческия модел на обучение.

IV. Въпроси и бележки по дисертационния труд.

Дисертационният труд е разработен на високо научно равнище, с добър стил на изложение. Въпреки това към докторанта могат да се отправят някои критични бележки, както и въпроси, по които може да се дискутира:

1. На стр.34, докторантът посочва, че „понятието „иновация“ има латински произход и буквално означава „по посока на изменението“. По наше мнение това е доста широко тълкуване на термина. Всъщност думата „иновация“ произлиза от латинската дума „innovare“, което означава „обновяване или промяна“. От своя страна „innovare“ произлиза от „in“ (в) и „novus“ (нов).

2. На стр.79, авторът отбелязва „Данните от емпиричното проучване обхващат периода от 2013 г. до 2022 г. За някои показатели са представени данни след 2010 г.“ Всъщност данните и за 2013-2022 г. също са за период след 2010 г.

3. По отношение на разпределението на респондентите в изследването по географска локализация и по-точно по вид населено място – фиг.15 на стр.88 и анализите към нея – невключването на нито един представител от голям град, крие риск от изкривяване на резултата и не напълно коректни изводи, при условие, че това не е посочено изрично като ограничително условие.

4. На стр.148 се получава някаква неточност. Казва се, че по мнение на автора, „трите най-разпространени иновативни методи на обучение са: лекции, казуси и групови дискусии“. Дали наистина лекциите еднозначно могат да бъдат отнесени към най-иновативните методи? Още повече, в следващия абзац се посочва, че „Традиционните преподавателски методи са пасивни, тъй като са базирани на лекции...“

5. На фиг.52 не се виждат добре всички области.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на докторант Снежана Веселинова Найденова е завършено самостоятелно научно изследване, посветено на ясно дефиниран, значим и актуален научен и приложен проблем. Поставените цел и задачи на изследването са успешно изпълнени и вследствие на това са постигнати резултати с научен и научно-приложен характер.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на СА „Д. А. Ценов“, град Свищов, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Предлагам **положителна оценка на дисертационния труд** на тема „Иновациите в образователната система в контекста на предприемаческия модел на обучение“ и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Снежана Веселинова Найденова ОНС „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“.

02.11.2024 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
(доц. д-р Пламен Павлов)